

MÚLTIDÉZŐ

**A NAGYATÁDI JÁRÁSBÍRÓSÁG
100 ÉVES ÉPÜLETÉNEK
TÖRTÉNETE**

**XXVI.
MÚLTIDÉZŐ**

**A NAGYATÁDI JÁRÁSBÍRÓSÁG
100 ÉVES ÉPÜLETÉNEK
TÖRTÉNETE**

ELŐSZÓ

A Nagyatádi Járásbíróság történetét, az ott tisztséget betöltő járásbírói elnökök tevékenységét és a bíróság épületének száz évvel ezelőtti építését mutatja be ez a Múltidéző kiadvány. Elismerés és köszönet a fontos és értékes, érdekes történet megírásáért a szerzőknek, a kiadásért pedig minden abban résztvevőnek.

Nagyatád történetében, fejlődésében meghatározó jelentősége volt annak, hogy a település 1871-ben járásbírói székhely lett. Ekkor került sor a Nagyatádi Magyar Királyi Járásbíróság felállítására. Ez új szerepkört hozott, ami erősítette, gazdagította a nagyközséget, igazságszolgáltatási központja lett az egész járásnak, sőt a térségnek. Olyan nagy tudású, művelt személyek kerültek járásbíróként Nagyatádra, akik hivatásuk eredményes gyakorlásán túl az egész település közéletében, a társadalmi és sportszervezetek alapításában és vezetésében érdemi, kezdeményező módon vettek részt. A helyi településfejlesztés céljainak megfogalmazásában és megvalósításában is aktív szerepet vállaltak a járásbíróság elnökei.

A Nagyatádi Járásbíróság mint a bírói hatalmi ág egy fontos helyi egysége működik Nagyatádon. Jelentős szerepe van a város intézményrendszerében. Történelmi és mostani jelentőségéhez és fontosságához méltó az elhelyezését, működését szolgáló bírósági épület. Meghatározó szerepe van a város arculatának alakításában, ugyanakkor jellegzetes, tekintélyt sugárzó homlokzata városképi jelentőségű. Ezért is lett helyi védett ez a nagyatádi épületegyüttes. Belső építészeti megoldásai, kovácsoltvas lépcsőkorilátjai is nagy értéket képviselnek. Az 1913-ban történt megépítése kiemelkedő fejlesztés volt Nagyatádon; példa a korszerű, a feladathoz tervezett középület építésre.

A Nagyatádi Járásbíróság és 100 éves épülete Nagyatád értékei között vannak. Kívánom, hogy a Bíróság még sokáig biztosítsa Nagyatádon az igazságszolgáltatást, és ezt szolgálja jól a szép és értékes, százéves épülete.

Ormai István
polgármester

Hölgyeim és Uraim!

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Már 1725-től kísérletek történtek a hatalmi ágak szétválasztására.

1848-ban a 12 pont egyik követelése „a törvény előtti egyenlőség” volt.

A forradalmat leverték. Bujdosók ezrei lepték el az országot, a hölgyek kéziumkájukba hímezték a jelet, „*Nem felejtünk!*”

Megtörtént Arad is.

A véráldozat nem volt hiábavaló, a hatalom belátta, el kell választani a hatalmi ágakat, az ország házában megalkották a bíróságokról szóló törvényt és megteremtették azok működési feltételeit.

A bíróságok a törvény előtti egyenlőség és függetlenség letéteményesei.

Úgy képezem, hogy 100 évvel ezelőtt az urak – mert hogy az igazságszolgáltatás „férfimunka volt” – felöltötték ünneplőjüket, megigazították szakállukat, hajukat, ünneplőbe öltöztették a szívüket, úgy jöttek el az igazságügyi palota avatójára.

Megint háborúra készült a világ, okkal vetődhetett fel a kérdés egyik-másikukban, hogyan tovább? Miként alakul a személyes sorsuk, lesz-e magyar nép, nemzet, s emlékszik-e valaki még rájuk, az ünnepségen megilletődötten résztvevőkre.

Emlékezni fontos, mert miként Garay János írta:

„A lelkes eljár ősei sírlakához,
s gyűjt régi fénynél új szövétneket.”²

Tisztelt elődeink, legendákká lett bírótársaink! Tisztviselők és segítők!

A törvény előtti egyenlőséget, a függetlenséget megőriztük.

Emlékezünk rátok.

N a g y a t á d, 2013. december 7.

dr. Lehotai Zsuzsanna
a Nagyatádi Járásbíróság elnöke

¹A beszéd 2013. december 7-én, a Nagyatádi Járásbíróság önálló épületének centenáriumi ünnepségén hangzott el.

²Garay János: Az Árpádok. Vezérhang

„AZ IGAZSÁG TEMPLOMA” –AVAGY A NAGYATÁDI JÁRÁSBÍRÓSÁG 100 ÉVES ÉPÜLETÉNEK TÖRTÉNETE¹

A KORABELI NAGYATÁDI KÖZÉLET

A XX. század elején Nagyatádon pezsgő polgári élet zajlott. 1913-ban, a bíróság önálló épületének avatása idején Nagyatád főszolgabírája Tallián Andor volt, aki egy somogyi eredetű ősrégi nemesi család sarja. 1902-ben vármegyei főjegyzővé nevezték ki, később alispán lett. A Polgári Iskolai Egyesület aktív tagjaként érdeme, hogy a polgári fiúiskola 1903-ban megnyílt. Utcát neveztek el róla városunkban.

A polgári élet meghatározó alakja volt 1913-ban Nagyatádon Mudin Imre tanár, olimpikon, atlétikában – súlylökésben és gerelyhajításban – sokszoros magyar bajnok, sportszervező és újságíró. Mudin Imre 1911-ben, a főiskola elvégzése után került Nagyatádra számtan-természettan tanárként.

A politikus Nagyatádi Szabó Istvánt 1908-ban a nagyatádi kerületben a Kisgazdák Egyesületének képviselőjévé választották, innen indult miniszteri karrierje. A parlamentben kapta a Nagyatádi megkülönböztető nevet, ahol a gazdasági reformok sürgetője volt.

Dr. Noszlopy Gáspár ügyvéd, a 48-as Függetlenségi Párt helyi szervezetének elnöke politikai tényező volt Nagyatádon. Felesége Salczmann Zsófia helybeli polgárlány volt.

Ebben a korszakban élt – a nevéhez fűződő 1921-es iskola- és zárdaépíttetés miatt később Nagyatád jótevőjeként emlegetett – saárdi gróf Somssich Eszter, gróf Somssich Adolf földbirtokos leánya. Birtoka Kispusztán volt a kastélyával együtt, ahol híres, díjakkal kitüntetett tejgazdaságát üzemeltette. Szociális tevékenysége közismert, birtokán sok eszes gyereket taníttatott. A város egyik utcája viseli a nevét.

A társadalmi életben a bíróság első számú vezetője, dr. Kiszely László is részt vett. Éhn Sándor nagyatádi főszolgabíró úttörő munkája után dr. Kiszely László nevéhez fűződik a szép Széchenyi téri park létrehozása, a város parkosítása, melyen Egyed Jenő telekkönyvvezetővel együtt 1898 ősze óta munkálkodott. Parkalapot teremtett, parkbizottságot hozott létre, téli és nyári park-bálokat rendezett, melyek bevételét a park munkálataira, növényvásárlásra fordította. Dr. Kiszely László 1901 nyarán visszalépett a további településfejlesztéstől, kilépett a parkbizottságból, a kaszinó tagjainak sorából, és a társadalmi élettől teljesen visszavonult. Néhány év múltán azonban ismét aktívan részt vett a helyi közéletben. 1911 tavaszán létrehozta a Tisztviselői Szövetkezetet – melynek elnöke lett – az elviselhetetlen, általános drágaság megfékezése céljából. Az 1921-ben alakult Nagyatádi Védő Ligák Szövetségének elnöke volt. Érdemei elismeréseként városunkban utca viseli dr. Kiszely László nevét.

¹A mellékletben felsorolt források alapján gyűjtötte és szerkesztette: Nagyné dr. Hetesi Márta. A gyűjtésben közreműködött: Magyar Judit, Hauptman Gyöngyi, Bognár Tibor, Hajdu Zsolt, dr. Lehotai Zsuzsanna, dr. Szendrey József és dr. Markovics Róbert. A szöveg eredeti változata 2013. december 7-én, a Nagyatádi Járásbíróság épületének centenáriumi ünnepségén hangzott el.

AZ ÚJ IGAZSÁGÜGYI PALOTA

Az igazságszolgáltatás a kiegyezést követő korszakban, I. Ferencz József osztrák császár és magyar király uralkodása idején vált önálló hatalmi ágga hazánkban, a bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. évi IV. törvénycikk révén.

Nagyatád 1871-ben nagyközség és járásbírói székhely lett: ekkor került sor a Nagyatádi Magyar Királyi Járásbírói felállítására, melynek illetékessége 1929. január 1-jéig a barsi járás területére is kiterjedt. Az első királyi járásbíró báró Majthényi István volt, aki 1877-ben gyilkossággá áldozata lett.

1913-ig a bíróság a Széchenyi tér – Zrínyi utca sarkán álló egyemeletes, közintézmények által használt szürke házban („kis Meller-kastély”) működött, az épület később a postahivatalnak adott helyet.

A bíróság önálló épülete – amely a mai napig ezt a funkciót tölti be – 1913-ban épült, melyet a fogdával együtt dr. Kiszely László elnöksége (1899-1925) alatt avattak fel. A volt fogda épületében a bírósági szervezet részeként 1975-től a Telekkönyvi és Közjegyzői Hivatal működött, 1984-től a bíróság büntető ügyszaka használja.

Dr. Kiszely László a Győri Királyi Ítéltáblától került Nagyatádra 1898 májusában. Mintaszerű rendet teremtett a Nagyatádi Magyar Királyi Járásbíróságnál, mindig szigorú, de rendkívül igazságos bíró volt, aki hivatali főnökként az alkalmazottak érdekében megtett mindent. Dr. Kiszely Lászlót a király 1913 októberében helyben királyi ítéltáblai bírónak nevezte ki.

Dr. Kiszely Lászlónak nagy érdeme volt abban, hogy a vezetése alatt álló járásbíróság új helyet nyerjen. A régi épület már egészségtelen volt és a bíróság részére teljesen alkalmatlan, ezért szorgalmazta az új épületbe költözést. Az Igazságügyi Minisztérium az építkezés költségének a költségvetésbe való betervezésének szükségessége miatt 1913-ra ígérte a munkálatok megkezdését. Dr. Kiszely Lászlónak azonban sikerült elérnie, hogy az építkezés már 1912-ben elinduljon. Az épület terveit megkapta véleményezésre, kifogásokat emelt, melyeket helytállónak tartottak, s a terveket átdolgozták.

Az állam által emelt új igazságügyi palotához a régi főszolgabíróság és a régi járásbíróság közötti telket Nagyatád Nagyközség Képviselőtestületétől vásárolta meg Balogh Jenő igazságügyi miniszter. A bíróság 1913 szeptemberében költözött be az új, 50 m hosszú utcafrontal rendelkező 18 termes épületbe. Az ünnepélyes átadás 1913. szeptember 28-án volt, a műszaki átadás-átvételtre 1914. január 30-án és 31-én került sor.

Az épületet K. Császár Ferencz műépítész, építésztanár tervezte, az ő nevéhez fűződik – többek között – a Nagykanizsai Igazságügyi Palota (ma Városháza) homlokzattervének, valamint a Nemzeti Stadion tervének az elkészítése is. Fuchs Samu és Grósz zalaegerszegi vállalkozók voltak az építők. Az épület kivitelezésében egyetlen helybeli lakosként Rezsonya József ácsmester vett részt, aki a tetőt készítette.

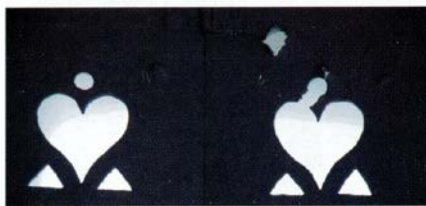

Az ács munkák mindössze kettő hónapot vettek igénybe, az ácsmester zsenialitásának és a 16 segéd munkásnak köszönhetően. (Rezsonya József további, ma is látható munkái a városban: a Városi Könyvtár és a volt Állami Elemi Népiskola a Széchenyi téren (később Éltes Mátyás Általános Iskola²). Az építés emlékét megörökítő tábla a bíróság falán található.

A kétszintes, dupla oromzatos, sarokrizalitos, mives díszítésű épület megépítése óta Nagyatád jellegzetessége. A rizalit az épület homlokzatsíkjából 8-30 cm-re kiemelkedő rész, amely az épület középső tengelyéhez viszonyított helyzete szerint lehet közép-, oldal- és sarokrizalit. A hosszú homloksor függőleges tagolására szolgál, ezzel élénkítve az épület optikai hatását. Az épületet alapvetően a későeklektika stílusa jellemzi, szimmetrikus homlokzatán, az ablaknyílások vertikális tagolásán, egyszerűsített díszítő elemein és belső kiképzésén azonban fellelhetők a Nagyatádon ritkán megnyilvánuló szecesszió népies motívumai is.

²Az iskola 2012-ben más helyre költözött, ma az épület új funkcióra vár.

1918-ban levettek az épület faláról, majd 1919-ben visszahelyeztek egy valószínűleg kerámiából készült, zöldre festett, faragott fa levél-motívumokkal keretezett címert. 1945 után a címer végképp lekerült. A járásbíróság épületének falát 1945 előtt egy kerámiából készült korona is díszítette, melyet Horváth Ferenc nagyatádi kőműves vett le onnan és a nagyatádi Városi Múzeumnak ajándékozott.

Az épület jelentősebb felújítására 1931-ben került sor, ami az épület homlokzatára, tetőszerkezetére és belső korszerűsítésére is kiterjedt. A II. világháború vége felé, 1944 decemberétől négy hónapon át Nagyatád front alatt állt. Ebben az időszakban a járásbíróság épületét is több támadás érte, ezért átmenetileg Somogyzobon működött a bíróság. Az épület általános felújítása 1980-ban volt.

A Zrínyi u. 3. szám alatti főépület mint épülettömeg és annak nyugati homlokzata, valamint a Zrínyi u. 5. szám alatti volt fogda nyugati homlokzata helyi védelem alatt áll. „Kialakítása, tömegformálása, összetett idomú, mégis visszafogott tetőszerkezete is a maradandóság benyomását kelti annak ellenére, hogy ez az épület is a maihoz hasonló építészeti stíluskereső korszakban született. A Nagyatáddal foglalkozó eddigi monográfiák méltatlanul kevés figyelmet szenteltek ennek az épületnek.” – írta Pataki László az Nagyatádi Önkormányzati Híradó 1992 júliusában megjelent számában. Véleménye szerint építészeti értéke, múltja részletes feltárást igényelne, valamint kívánatos homlokzatának eredeti állapotában történő megújítása.

A BÍRÓSÁG DOLGOZÓI RÉGEN ÉS MA

A Nagyatádi Magyar Királyi Járásbíróság 1946-tól Nagyatádi Járásbíróság néven működött tovább, amely 1970-ben átvette a megszüntetett Csurgói Járásbíróság illetékességi területét is. 1984-től a Nagyatádi Járásbíróság elnevezést a Nagyatádi Városi Bíróság elnevezés váltotta fel. 2013. január 1-jétől újra járásbíróság működik városunkban.

A bíróság elnökei dr. Kiszely Lászlót követően:

Dr. Malachowsky László 1926-ban került az elnöki székbe és 1940-ig töltötte be ezt a posztot. Aktívan részt vett a közéletben: a Turul Sportegylet, a Köztisztviselői Társaskör, a Polgári Lövészegylet, az elemi iskolai gondnokság elnöke és községi képviselő is volt.

1941-ben elnök nélkül működött a Nagyatádi Magyar Királyi Járásbíróság.

Dr. Bányai Lajos kétszer is elnök volt: először 1942-től 1951-ig, majd 1954-től 1967-ig. 1951 és 1953 között dr. Vaszika Pál töltötte be az elnöki tisztséget, őt dr. Bányai Lajos második elnöki ciklusáig dr. Ráskai József követte.

Dr. Pap László 1968-tól 1985-ig elnökölt, ő vitte végbe a telekkönyv ésszerű átszervezését a földhivatalhoz 1971-ben. Dr. Pap László a Hazafias Népfront járási bizottságának elnökeként a járás közéletének aktív résztvevője volt.

Dr. Klauz László 1985-től 1993-ig vezette a bíróságot. Dr. Klauz László neve a társadalmi életben is ismert volt, hiszen a Járási Tanács Gyermekek- és Ifjúságvédelmi Társadalmi Bizottságának, az Alkohol-ellenes Társadalmi Bizottságnak, a Somogy Megyei Bizottságnak is tagja volt, a Kommunista Ifjúsági Szövetség nagyatádi alapszervezetének titkáráként működött.

Számos helyen tartott előadásokat a fiataloknak, cikksorozata jelent meg a Somogyi Ifjúság című lapban, novellát is írt.

1993 júniusa óta a járásbíróóság elnöke dr. Lehotai Zsuzsanna címzetes törvényszéki bíró a Somogy Megyei Emlékérem ezüst fokozatának kitüntetettje. Több alkalommal fogadta vezetése alatt a bíróság a holland Haarlemi Tartományi Bíróság bíráit, kollégiumvezetőit és igazgatási vezetőit. A Pécsi Ítéltáblán tartott kerekasztal-beszélgetés felkért előadója az időszerű ítélkezés érdekében alkalmazott intézkedések, míg a megyei szakmai értekezleten a pszichiátriai betegekkel kapcsolatos eljárások témakörében. A „*Mi közöd hozzám, bíró, ha nem értesz?*” jeligével beküldött pályázat írója. Nevéhez kötődik a kertrendezés és a közösségi klub kialakítása, továbbá az ezredforduló alkalmából a bírósági dolgozók által kedvelt irodalmi művekből összeállított antológia szerkesztése.

Meghatározó személyiségek voltak dr. Csepregi Emőke és dr. Szendrey József nyugalmazott bírók, akik az utánpótlás képzésében jelentős szerepet töltek be. Dr. Csepregi Emőke festményei, grafikái, akvarelljei kiállításokon láthatók. Dr. Szendrey József más szalon is kötődik a bírósághoz: az épület tetőszerkezetét készítő Rezsonya József ácsmester unokája. Dr. Kállai Istvánné, aki évtizedeken át büntető ügyszakba beosztott bíróként, majd közjegyzőként folytatta munkáját, valamint dr. Szollár Pál és dr. Pálinkás András, akik nagyatádi járásbíróági bíróként kezdték pályájukat, majd a Somogy Megyei Bíróság másodfokú bírái, a megyei bíróság és a törvényszék tanácselnökei voltak.

A Nagyatádi Járásbíróóság személyi állománya napjainkban 23 főből áll, név szerint:

Öt bíró ítélkezik a város és környékének ügyeiben, hárman polgári ügyszakban: dr. Lehotai Zsuzsanna elnök, dr. Bodnár Szilárd és dr. Gelencsér Szabolcs, ketten pedig büntető ügyszakban: dr. Bujbácsi Ildikó és dr. Czigány József, aki címzetes törvényszéki bíró.

Bírósági titkárként jár el a törvényben meghatározott polgári nemperes, büntető, szabálysértési és végrehajtási ügyekben, valamint félfogadást tart Nagyné dr. Hetesi Márta és dr. Sashalmi Aliz.

Ketten bírósági ügyintézőként dolgoznak: dr. Gábrriel Jánosné és Göndöcsné Hóka Erika. Feladatukat különböző nyilvántartások vezetése, adatlekérdezés, anonimizálás, határozatok, határozat-tervezetek készítése, bűnjel kezelés képezi.

Szandi Csilla tisztviselő az elnöki iroda vezetője, aki 29 éve teljesít szolgálatot a nagyatádi bíróságon. Többek között ellátja az elnöki ügyek iratainak kezelését, a kapcsolódó leírási és irattározási munkát, nyilvántartásokat vezet, előkészíti a személyzeti és egyéb döntéseket, végzi a bíróság pénzügyi-gazdasági tevékenységét.

Bíróságunkon két kezelőiroda működik, amelyek fő feladata a lajstromvezetés, irattározás, selejtezés. A büntető ügyek, a büntető perenkívüli ügyek és a szabálysértési ügyek kezelőirodáját Puskás Csabáné tisztviselő, a polgári ügyek, a polgári perenkívüli ügyek és a végrehajtási ügyek kezelőirodáját Hadiné Göncz Beáta írnok vezeti.

Göncz Erika tisztviselő, valamint az írnokok, Csamári Csilla, Dömötör Ivett, Nemes Istvánné, Pataki Adrienn, Simonné Gál Krisztina és Szőke Anita kiadási és leírási teendőket végeznek, jegyzőkönyvet vezetnek.

Főrné Tóth Marianna, Takácsné Szabó Erzsébet hivatalsegédék Luptyák Zoltán és Pap Zoltán rendész biztosítják a zavartalan munkavégzés feltételeit.

Az ítélező bírának hivatásuk gyakorlásához, dr. Kiszely László vezető járásbíró 100 évvel ezelőtt elhangzott, a bíróság épületének felavatásakor tartott ünnepi beszédéből idézve *„kívánom, hogy az igazságszolgáltatás mindig olyan legyen, hogy azt kifogásolni ne lehessen, legyen az új palota az igazságnak temploma, találja meg mindenki benne a valódi igazságot, és ne távozzon senki sem azzal a tudattal, hogy vele jogtalanság történt.”*

Nagyné dr. Hetesi Márta
a Nagyatádi Járásbíróság bírósági titkára

FORRÁSOK:

- 1) Nagyné Gyánó Ágota 1996: A Járásbíróság. *Nagyatádi Hírlap*, VI. évf. november.
- 2) Nagyné Gyánó Ágota 1995: Rezsonya József. Györe Béláné - Nagy
- 3) Jenőné: Elődeink, *Nagyatád*, V. évf. július. Pataki László 1992: 100 év építészete – Városi Bíróság. *Önkormányzati Híradó Nagyatád*, július.
- 4) Szeghalmy Gyula 1939: *Dunántúli Vármegyék*. Magyar Városok Monográfiája Kiadóhivatala, Budapest.
- 5) Dr. Géger Melinda 2001: Művészettörténeti emlékek. In: Bősze Sándor (szerk.): *Nagyatád monográfiája II*. Nagyatád, 151-161.
- 6) Bognár Tibor – Hajdu Zsolt: *dr. Kiszely László* (lásd jelen kötetben).
- 7) *Új-Somogy politikai napilap* 1921. 04. 14. és 1924. 08. 23.-i számai; Bognár Tibor jegyzeteiből.
- 8) *Nagyatád* heti újság 1911. 03. 11., 1912. 06. 09., 1912. 09. 22., 1913. 09. 21., 1913. 10. 05., 1913. 10. 19., 1914. 01. 25.i számai Bognár Tibor jegyzeteiből.
- 9) *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára* évenkénti kötet 1887-től 1920-ig, valamint 1926-tól 1944-ig
- 10) Nagyatád Város Honlapja
- 11) Kaposvári Törvényszék honlapja
- 12) Somogy Megyei Levéltár honlapja
- 13) <http://holmi.nagykar.hu/irasok/4583/1.html#a201>
- 14) http://www.rubicon.hu/magyar/nyomtathato_verzio/nemzeti_stadion_nepstadion_puskas_ferenc_stadion/
- 15) A Kaposvári Törvényszék elnöki iratai: 1925.EL.IV.A.21. szám, 1925.EL.IV.A.25. szám, 1968.El.VI.H.11. szám, 1974.El.VI.I.3/8. szám, 1975.El.VI.I.8. szám.
- 16) A Kaposvári Törvényszék Gazdasági Hivatalának iratai: 26/1974.BGH szám, 26/1984.BGH szám
- 17) Dr. Szendrey József szóbeli visszaemlékezése.
- 18) Dr. Lehotai Zsuzsanna szóbeli visszaemlékezése.

Tisztelt Nagyatádiak!

Egy évszázad földtörténeti szempontból csak egy pillanat, másként viszont nagyon hosszú idő. Gondoljunk bele, mily eseménydús volt az elmúlt száz év történelme, s az ember életében szinte elérhetetlen e hosszúság. Száz év egy épület történetében is jelentős, sok minden történik benne és körötte, de Wass Albertet idézve: a kő marad. *Üzenet haza* című versében ezt így fogalmazza meg:

*„Üzenem az otthoni hegyeknek:
a csillagok járása változó.
És törvényei vannak a szeleknek,
Esőnek, hónap, fellegeknek,
és nincsen ború, örökkévaló.
A víz szalad, a kő marad,
a kő marad.”*

Százéves a Nagyatádi Járásbíróság épülete, és a kő valóban megmaradt. De vajon minden más megváltozott? Nézzük meg!

A kiegyezés után megindult polgári fejlődés az igazságszolgáltatásban is nagy előrelépést hozott, amikor a bírói hatalomról szóló 1869. évi IV. törvénycikk különválasztotta a bíraskodást a közigazgatástól, deklarálta a bírói függetlenséget és elmozdíthatatlanságot, s megfogalmazta működésünk azon alapelveit, melyek a mai napig érvényesek. Számos más középület mellett ekkor épültek sorra a törvények házai is, köztük a Nagyatádi Járásbíróság épülete.²

Párhuzamot vonva a magyar történelemmel, ezen épületről is elmondható a kettős honalapítás. Ezzel összefüggésben meg kell említenünk dr. Bányai Lajos elnök tevékenységét. Már elhangzott, hogy a II. világháború idején egy ideig Somogyszobon működött a bíróság. 1944. december 22-én Bányai Lajost felszólították az épület kiürítésére. Az elnök a főispán kiürítési parancsának végrehajtását megtagadta, mert nem akarta az épületet átadni a németeknek. December 28-án aknatűzben kellett elhagynia a bíróság épületét és engedélyt kért a minisztériumtól, hogy Somogyszobra tegye át székhelyét. Az engedély a mai napig nem érkezett meg. A háború után a romos épületet helyre kellett állítani, és csak 1945. április 7-én térhettek vissza az ítélezők Nagyatádra. Ez a második honalapítás.

Az épületen a legutóbbi évtizedben is számos változtatás, korszerűsítés történt, hogy az megfeleljen korunk kihívásainak, a modern bírósággal szemben támasztott követelményeknek (pl. akadálymentesítés, udvarparkosítás, bútorzat cseréje, informatikai eszközök rendszeresítése).

A kő tehát maradt és mi emberek, bírók és igazságügyi alkalmazottak, kik e falak között dolgozunk, mit kaptunk elődeinktől hagyatékul? Mit sugároznak e kövek?

Dr. Kiszely László idézett gondolata máig hat és érvényes, és Nagyatád bírának és a város és környéke lakóinak is meglegedésére szolgálhat, ha az „igazságszolgáltatás mindig olyan, hogy azt kifogásolni ne lehessen.”

Miként tudjuk ezt elérni a mai rohanó, zaklatott világban, naponta változó jogszabályi környezetben? Csak úgy, ha hűek vagyunk az alapkövetelményekhez: ha magasan kvalifikált, magát folyamatosan képező, munkájához kellő alázattal álló pártatlan és független bíró ítélkezik.

Az 1869. évi IV. törvénycikk és *A bírák jogállásáról és javadalmazásáról* szóló 2011. évi CLXIII. tv. alapelvei azonosak: a bíró ítélkezési tevékenységében független; köteles befolyásmentesen, pártatlanul eljárni; köteles bizonyos magatartásoktól (politikai megnyilvánulás), tevékenységektől (egyéb jövedelemszerzés) tartózkodni; tiszttségéből csak törvényesen mozdítható el.

¹ A beszéd 2013. december 7-én, a Nagyatádi Járásbíróság önálló épületének centenáriumi ünnepségén hangzott el.
² Ennek körülményeiről, a város akkori életéről, az épület történetének részleteiről Nagyné dr. Hetesi Márta írásában olvashatnak.

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Wass Albert gondolataihoz visszatérve azzal büszkélkedhetünk, hogy bár az elmúlt 100 évben a történelem viharai gyakran tépázták az igazságszolgáltatás zászlaját – mégis nemcsak a kő, nemcsak az épület, hanem az alapeszme is megmaradt, mely a bírászkodás lényegét adja. Más körülmények között, másként, de a bíró feladata minden korban azonos.

E körben hadd idézzek egy olyan nagy tekintélyű bírókollegánktól, aki a törvényszéki polgári fellebbviteli munkájával vált elismertté, de rövid ideig elnökölt a Nagyatádi Járásbíróságon is. Vaszika Pál szerint „alapkövetelmény a bíró részéről a bátorság. Bátorság arra, hogy döntéseit úgy hozza meg, hogy a józan esze és lelkiismerete szerint feleljenek meg a törvényességnek.”

Hasonló gondolatokat fogalmazott meg az újonnan kinevezett bírák és fogalmazók köszöntő ünnepségén, 2013. december 5-én az Országos Bírósági Hivatal elnöke, dr. Handó Tünde elnök asszony is azzal, hogy a bíró bátor kell legyen, hogy a jogtalan támadások, méltatlanságok esetén is emelt fővel, pártatlanul, befolyásmentesen hozza meg döntését.

Magunknak, a Nagyatádi Járásbíróság bíráinak és igazságügyi alkalmazottainak e jeles ünnepen azt kívánom, hogy e patinás épületet és a bírászkodás ránk hagyott alapértékeit mi is továbbadhassuk utódainknak.

Dr. Hajnal Éva

a Kaposvári Törvényszék elnöke

A Nagyatádi Járásbíróság épületének centenáriuma alkalmából dr. Markovics Róbert által végzett kutatások forrásai:

Kaposvári Törvényszék Gazdasági Hivatala iratai:

26/1974.BGH sz.;

26/1984.BGH sz.

Kaposvári Törvényszék elnöki iratai:

1925.EL.IV.A.21.sz.;

1925.EL.IV.A.25.sz.;

1968.EL.VI.H.11.sz.;

1974.EL.VI.I.3/8.sz.;

1975.EL.VI.I.8. sz.;

Levéltári anyagok:

Magyarország tisztai cím- és névtára, évenkénti kötet 1887-től 1920-ig, valamint 1926-tól 1944-ig

Honlapok:

<http://www.dandarfurdo.hu/a-furdorol>,

A Dandár utcai népfürdő vázlatos tervét K. Császár Ferenc készítette.
(letöltés: 2014. november 10.)

Dr. Kiszely László

(1857-1935)

A Nagyatádi Királyi Járásbíróság elnökének életútja és az épület története a fellelt források tükrében

Dr. Kiszely László Sárváron született 1857. október 2-án.¹ 1883. február 10-én lépett állami szolgálatba, ekkor tette le a hivatali esküt mint „kinevezett díjtalan joggyakornok” a budapesti Pestvidéki Királyi Törvényszéknél. Ugyanezen év júniusában ösztöndíjas joggyakornokká nevezték ki és szolgálattételre a Budapesti Királyi Törvényszékhez lett beosztva 1886 decemberéig. Hosszabb-rövidebb ideig a Budapesti, illetve a Pestvidéki Királyi Törvényszéknél, majd a Budapesti Királyi Járásbíróságnál dolgozott.² 1886 decemberében – a „magasabb látókör elsajátítása végett” – a Budapesti Királyi Ítéltáblánál különböző tanácsokban és különböző ügyszakban dolgozó bírák mellé kapott beosztást kisegítőként. 1888 januárjában – kiváló tevékenységét méltányolva – az Igazságügyi Minisztérium hivatalból kinevezte a Pestvidéki Királyi Törvényszékhez aljegyzővé. 1889 elején az igazságügyi miniszter, Szilágyi Dezső hivatalból kinevezte a Gödöllői Királyi Járásbírósághoz albíróvá.³

1889 júniusában berendelték a Budapesti Királyi Ítéltáblához tanácsjegyzői szolgálatra. Amikor az új sommástörvény⁴ életbe lépett, beosztották a VI. kerületi Királyi Járásbírósághoz. Ebben a beosztásban nem sokáig dolgozhatott, mert egészségi állapotára tekintettel – saját kérésére – ideiglenesen nyugdíjazták. 1896 szeptemberében újra dolgozni kezdett, a Győri Királyi Ítéltáblához tanácsjegyzői szolgálatra osztották be, ahol mint elnöki titkárhelyettes működött.

1898 májusában került Nagy-Atádra mint vezető járásbíró, akit „rendet csinálni” küldtek ide. Rövid idő alatt mintaszerű rendet teremtett a járásbíróság munkájában. „A munkában és a hivatali kötelességek teljesítésében mindig ment elől és ma is példaképül megy elől” – írta a helyi sajtó.

Az igazságügyi kormány és a felügyeleti hatóságok a kodifikáció és adminisztráció területén számtalan esetben kérték és fogadták el a véleményét.

A Széchenyi tér parkosítását Éhn Sándor nagyatádi főszolgabíró kezdte el, munkáját Kiszely László folytatta. A park kialakításhoz szükséges pénzügyi alap megteremtése érdekében „... téli, nyári parkbálokat rendez, melyek bevételét a park munkálataira, növényvásárlásra fordítja. Munkájában Egyed Jenő telekkönyvvezető ad hatékony segítséget. A bálok megnyitásánál, kezében kis nemzeti színű selyemzászlócskával, maga személyesen rendezi azokat az emlékezetes francianégyeseket” – írta a helyi sajtó.⁶ A közügyeket önzetlenül szolgáló járásbírót mindezek ellenére folyamatosan támadták, s ezért visszavonult a közelettől: 1901 nyarán visszalépett a város további parkosításának vezetésétől, kilépett a kaszinó tagjainak sorából és a parkbizottsági tevékenységét is megszüntette.

Bírói munkájának elismerésül a király dr. Kiszely Lászlót 1907 végén a VII. fizetési osztályba léptette.

1908. december 5-én Nagyatádon házasságot kötött Mracskó Amáliával.

<p>Nagyatád 1908 dec. 5.</p>	<p>^R Kiszely László Nagyatádi járásbíró ref. júl. 1857 okt. 3. köt. Nagyatád</p>	<p>Kiszely László néhai Egyed Jenő tanácsos</p>	<p>Mracskó Amália s. Math. júl. 11. febr. 25. köt. Nagyatád</p>	<p>Mracskó Amália</p>	<p>^R Proszlopny Károly Nagyatádi Polgár Munkács Céllai</p>
--	---	---	---	---------------------------	---

Nagyatádi polgári házasságkötési anyakönyv másodpéldányának bejegyzése

¹ Apai nagyapja benedekfalvi Kiszely Domonkos erdélyi nemes, apai nagyanyja az érsekújvári származású Gyarmathy Anna. Édesapja, id. Kiszely László 1831-ben született Benedekfalván, édesanyja penyigei Hanczur Zsuzsanna.

² Nagyatád heti újság, 1913. október 19. III. évf. 42. sz.

³ Nagyatád, 1913. október 19. III. évf. 42. sz.

⁴ 1893. évi XVIII. törvénycikk a sommás eljárásról; lásd: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=6501> letöltés:2014. július 1.

⁵ Nagyatád, 1913. október 19. III. évf. 42. sz.

⁶ Nagyatád, 1913. október 19. III. évf. 42. sz.

1911-től újra aktív közéleti tevékenységbe kezdett. 1911 tavaszán létrehozta a Tisztviselői Szövetkezetet, amelybe magán és állami hivatalnokok tömörültek. Céljuk „... az elviselhetetlen, általános drágaság” megfékezése volt. Dr. Kiszely László volt az elnök és Magassy Rezső adótárnok az alelnök.⁷ Másfél évvel később, az 1912. október 27-én megtartott közgyűlésen dr. Kiszely László bejelentette lemondását, és azonnali hatállyal kilépett a szövetkezetből is. Lemondását azzal indokolta, hogy: „...őt azon cég részéről, ahol a Tisztviselői Szövetkezet bevásárlásait eszközli, oly igazságtalan támadás érte, hogy ő ezzel a céggel (Rotter Bernát kereskedése) minden összeköttetést megszakít. Az alelnök, Magassy Rezső, Papes István állomásfőnök, Várhelyi Sándor járásbíró, Egyed Jenő telekkönyvvezető választmányi tagok magukévá tették elnökük ügyét és ők is kiléptek a Szövetkezetből.”⁸

1912. december 18-án meghalt apja, id. Kiszely László, aki néhány éve fia nagyatádi házában élt. Haláláról a következő gyászjelentést adták ki:

Dr. benedekfalvi Kiszely László és neje született Mracsó Amália fájdalomtól megtört szívvel a közeli és távoli rokonok nevében is szomoruan jelentik, hogy a legjobb apa

Idősb benedekfalvi Kiszely László

életének 81-ik, özvegységének 33-ik évében a folyó évi december hó 18. napján este 8 óra-kor jobb létre szenderült.

A jó Isten végre megelégte a hosszas szenvedést és magához szólította az ország szabadságáért vérént ontó 48-as honvédet, a ki egész életét mások segítségére, szerényen és feltűnés nélkül a közügyek hasznos szolgálatában töltötte el.

A megboldogultnak hűlt tetemei a folyó évi december hó 20. napján délután fél 3 óra-kor a református egyház szertartásai szerint a gyászháznál tartandó halotti ima után a nagyatádi sírkertbe fognak örök nyugalomra helyeztetni.

Nagyatád, 1912. évi december hó 18.

Emléke legyen áldott és béke lengjen porai felett.

Művész... Nagyatád

⁷ Nagyatád, 1911. szeptember 10. 3. oldal

⁸ Nagyatád, 1912. november 3. 3. oldal

1913-ban tovább folytatódtak a dr. Kiszely László személye elleni támadások. Az év elején az igazságügyi miniszterhez adtak be ellene és egyik bírótársa ellen névtelen feljelentést azzal az indoklással, miszerint „a polgárokat igazságtalanul üldözik.” A vizsgálat azt derítette ki, hogy a feljelentés teljesen alaptalan. Néhány hónappal később a fegyelmi bizottsághoz adtak be ellene feljelentést, miszerint egy bizonyos ügyben a bírói hatáskörét túllépve rendelkezett. A korabeli újság feltételezése szerint a feljelentések célja az volt, hogy Kiszely eltávozzon Nagyatádról, ám ő erre ezt a feleletet adta: „most már azért sem megyek, dacára, hogy nem szívesen maradok.” Kitartása végül eredményes lett: „Ő Felseége, a király a Nagyatádi Királyi Járásbíróság vezetőjét, dr. Kiszely Lászlót 1913 októberében helyben királyi ítélőtáblai bíróvá nevezte ki.”⁹ A helyi sajtó így méltatta a kinevezést: „Ezzel a legfelsőbb akarat elhatározással a valódi érdem a sok megpróbáltatások után elnyerte a régen kiérdemelt jutalmát.”¹⁰

Dr. Kiszely Lászlónak elvitathatatlan érdeme a járásbírói palota megépíttetése. Eredetileg a bíróság a főszolgabírói épületében, a Meller kiskastélyban – mint bérleményben – működött. Dr. Kiszely Lászlót – saját bevallása alapján – már 1898 őszétől foglalkoztatta a gondolat, hogy a Királyi Járásbíróság részére egy új, megfelelő hivatali épület építtessék. Mint mondta: „kellő számítással mindent megtett arra, hogy az igazságügyi kormány a palota felépítésétől nem zárkozhatott el...”¹¹

A járásbírói épület felépítéséhez először a község intelligenciájának a hozzájárulását kellett megszerezni. A Nagyatádi Hírlap 1907. február 28-i számában hosszú cikkben sorolták fel egy ilyen épület fontosságát. Az első, nagyobb vitát okozó téma a jövődöbéli épület helyének kijelölése volt. Lehetséges helyekként felmerült: „... a községi bíró háza melletti terület a Baross utcában, valamint a Fürdő utca főtéri szögletén lévő telek...”¹² Sok vita után, az 1910. december 3-án megtartott községi képviselőtestületi gyűlésen már konkrétan kirajzolódott a pénzügyileg legkedvezőbb és fekvésre nézve legelőnyösebb terület elfogadása.

⁹ Nagyatád, 1913. október 19. III. évf. 42. sz.

¹⁰ Nagyatád, 1913. október 19. III. évf. 42. sz.

¹¹ Nagyatád, 1913. október 15. 40. sz.

¹² Nagyatád, 1910. december 8. 2-3. oldal

E szerint Lelbach Keresztélytől, Nagyatád földbirtokosától és kegyurától megvásárolják az eddig bérelt Meller kiskastélyt, a főszolgabírói hivatal épületét, „...és a mögötte, a Zrínyi utcában elterülő szép telket a henézi gyalogútig...”¹³ A megegyezéssel vételár 64000 Korona lett. A továbbiakban már felgyorsultak az események. Az ügy intézésére létrehozta egy bizottságot, amelynek elnöke Barakonyi Károly lett. A képviselőtestület által elfogadott döntések okiratait 1910 decemberében felküldték az Igazságügyi Minisztériumba áttekintés illetve elfogadás végett.

A minisztérium osztálytanácsosa, Záborszky István az okiratok átvétele után hamarosan Nagyatádra utazott, megsejmelte a területet és tudakozódott az ügy állásáról. 1911. február elején Barakonyi Károly és dr. Szetsey István képviselő-testületi tagok utaztak Budapestre,¹⁴ hogy a további lépéseket egyeztessék. Azt a biztató ígéretet kapták, hogy az osztálytanácsos úr egy mérnökkel 1911. február 15. után ismét Nagyatádra jön, és a községgel minden tekintetben megállapodásra próbál jutni. Végül 1911. március 3-án érkeztek a községbe Záborszky István és Jablonszky Lajos építőmérnök. A község vezetőségével abban állapodtak meg, hogy az egyemeletes új járásbírósi épület a főszolgabírói épület mögötti területen, a Zrínyi utcában épül fel 50 méteres utcafronttal úgy, hogy „...az emeletes épület a piac felé délre is frontot kap, és közte és a főszolgabírósi közötti tér parkosítva lesz, és szép alacsony vaskerítéssel lesz ellátva.” Kimérték és kijelölték az 560 négyszögölnyi területet igénybe vevő telket, és az épület költségét 150.000 koronában határozták meg.¹⁵

Az 1911-ben aláírt szerződés szerint az állam kifizette a járásbírósihoz tartozó telek árát (12.000 Koronát). A szerződést Nagyatád község képviselőtestületében Dombai György bíró és Kovács Gyula főjegyző írták alá.

1911. december közepén az Igazságügyi Minisztérium leküldte az új járásbírósi épület építkezési tervrajzait dr. Kiszely Lászlónak, amit ötöbbször is kifogásolt (nem találta célszerűnek például a beosztást, valamint a Zrínyi utcai homlokzat ablakainak mennyiségét).

¹³ Nagyatád, 1910. december 8. 2-3. oldal

¹⁴ Nagyatád, 1911. február 12.

¹⁵ Nagyatád, 1911. március 11. 2-3. oldal

A kifogásokat a minisztérium elfogadta és az épületet áttervezette. Az 1912. május 22-én kelt 23978/IM számú rendeletével a minisztérium kihirdette a versenytárgyalást. Főbb pontjai a következők voltak:

„6. Az ajánlatok a nagyatádi járásbírószági épület és fogda munkáira küldendőek. Az ajánlatok legkésőbb 1912. június hó 26. napján délelőtt 11 óráig a kaposvári kir. Törvényszék elnökéhez nyújtandók be.

7. Az igazságügyi miniszter úr a benyújtott ajánlatok felett, az ajánlatok áraira való tekintet nélkül, szabadon dönt. A végérvényes döntés határideje a versenytárgyalás után az ajánlatoknak elfogadása végett a kir. igazságügyi miniszter úrhoz történt felterjesztéstől számított hatvan (60) nap szükség esetén még tizenöt (15) nappal meghosszabbítható és melynek leteltéig ajánlattevőkre az ajánlatuk feltétlenül kötelező. A munkák a szerződés megkötése és jóváhagyása után (8) nyolc napon belül megkezdendők és oly eréllyel folytatandók, hogy az épület 1912. évi december hó 1-ig tető alá jusson és 1913. évi január hó 15-ig kívül-belül bevakoltasson. Az összes munkálatok befejeztével a teljesen kész s a vállalkozó saját költségén szárazra kifűtött épület legkésőbb 1913. év október hó elején átadandó.”¹⁶

A versenytárgyalási hirdetményt a nagyatádi járásbírószágnál (főszolgabírói hivatalban) is kifüggesztették. 1912. január 26-áig az építkezésre a következő ajánlatok érkeztek:

Fuchs és Grósz építési vállalkozók Zalaegerszegről 138.779 Korona

Kun és Trattner építészek Nagyatádról 139.793 Korona

Lamping Aladár építész Gödréről 141.244 Korona

Baum és Pozsonyi építészek Kaposvárról 145.401 Korona

Az árlejtést a zalaegerszegiek nyerték el, a nagyatádi képviselőtestület viszont annak örült volna, hogy helybéli vállalkozó kapja meg a munkát. Az igazságügyi miniszterhez ez ügyben benyújtott kérelmet azonban a miniszter visszautasította.

¹⁶Nagyatád, 1912. június 9. 2. oldal

Az építkezést 1912. szeptember közepén kezdték el, és egy évvel később, 1913. szeptember 28-án 11 órakor az igazságügyi miniszter megbízásából dr. Kiszely László királyi járásbíró ünnepélyes keretek között átvette az épületet Az átadásra meghívottak között voltak a Királyi Adóhivatal képviselői, a „város” képviselőtestülete és intelligenciája, az ügyvédi kar stb.

Délelőtt 11 órakor annyian voltak, hogy a tágas fogadó iroda szűknek bizonyult. A vezető járásbíró „igazi örömmel és szépen átgondolt beszédben fejtegette a nap jelentőségét. Felhozta, hogy a mai nap a járásbíróság történetében emlékezetes marad azért, mert végre-
valahára a jogszolgáltatás a szolgálat követelményeinek megfelelő helyiséget kapott, és nem lesz tovább kénytelen túrni és szenvedni olyan helyiségekben, amelyek az igazságszolgáltatás követelményeinek nem felelnek meg.” Dr. Kiszely László vezető járásbíró az érzelmeit sem titkolta és elmondta, hogy »a mai nap az ő életében is emlékezetes lesz, mert jóleső érzés hatja át egész valóját, amiért annyi éven át küzdött és fáradott, végre a sok küzdelem eredményeként a felterjesztéseit az igazságügyi kormányzat elfogadta és a várost gazdagította egy olyan palotával, amelyre mindenki büszke lehet.«¹⁷

Beszédében azt is bejelentette, hogy: „Nem sok ideig szándékozik a bíróságot már vezetni, néhány év múlva a jól megérdemelt nyugdíjba akar visszavonulni, és ha eltávozik, azzal a jóleső tudattal vonul félre, hogy a várossal szemben polgári kötelességét mindig igazi hűséggel teljesítette. És azt kívánja, adjon a jó Isten ennek a városnak még sok olyan rossz embert, mint amilyen ő volt, és tegyen mindenki amennyit ő tett, mert akkor nem volt, hanem lesz Nagyatád.”¹⁸

Dr. Kiszely László vezető járásbíró külön megköszönte Záborszky István igazságügyi minisztériumi tanácsosnak törekvéseit, akinek nagy érdeme volt abban, hogy a palota itt áll. Neubauer Lajos kaposvári királyi főmérnöknek, az állami építészeti hivatal megbízottjának a lelkiismeretes és szakavatott ellenőrzési tevékenységét, Fuchs és Grósz építészek szakavatott és lelkiismeretes munkáját, „amely előtt mindenki kalapot emelhet”, Radics Ferenc főpallér fáradhatatlan irányító munkáját, és végül minden fizikai dolgozó, kőműves, segédmunkás eredményes munkáját.

dr. Kiszely László vezető járásbíró beszéde után Tallián Andor mondott beszédet. Kiemelte dr. Kiszely Lászlónak a község iránt mindenkor tanúsított jóakarató támogatását. Az átadási ünnepély a Járásbírószági Palota belső szobáinak megtekintésével ért véget.

A palota bejáratánál az előcsarnokban jobb felől, a carrarai márványból készült emléktáblán a következő felirat olvasható:

„Első Ferenc József uralkodása alatt az igazságszolgáltatásnak épült, dr. Balogh Jenő igazságügyminister, Balogh Károly ítélőtáblai elnök, Huszár Aladár törvényszéki elnök, dr. Kiszely László vezető járásbíró szolgálata alatt az 1913. évben. Tervezte K. Császár Ferencz műépítész. Építették: Fuchs és Grósz.”

1914 januárjában a kaposvári államépítészeti hivatal értesítette dr. Kiszely Lászlót, nagyatádi királyi járásbíró, hogy a járásbírószági épületet 1914. január 30-31-én fogja műszakilag átvenni. A műszaki átvétellel befejeződött a bíróság építésének története.

Az 1920-as évek közepe táján dr. Kiszely László elhagyta Nagyatádot és Pécssett, a Nagyvárad utcában telepedett le.

Életének 78. évében, 1935. április 20-án hunyt el. Április 23-án Nyáry Pál református lelkész helyezte örök nyugalomra a pécsi központi temetőben.¹⁹

Bognár Tibor és Hajdu Zsolt helytörténet-kutatók

¹⁷Nagyatád, 1913. október 5.

¹⁸Nagyatád, 1913. október 5.

¹⁹Sírhelye ma már nem található meg.

Malachowsky László Miklós
(1882-1960)
a Nagyatádi Királyi Járásbíróság elnöke

Malachowsky László 1930-as évek
(Nagyatádi Városi Múzeum gyűjteménye)

Malachowsky László Kolozson¹ született 1882. május 1-jén. Édesapja Malachowsky Máté édesanyja: Szenkovics Ilona (1861-1932). Testvérei Incze Jenőné Malachowsky Ilona, valamint Sinberger Lipótné Malachowsky Mária. A középiskolát, majd a jogi egyetemet Kolozsvárott végezte. Működését Désen a járásbíróságnál 1906-ban kezdte. 1909-ben Karánsebesen törvényszéki jegyző, 1913-ban Teregován albíró, majd 1917-ben járásbírósági elnök volt. Az I. világháborúban főhadnagyi rangban a déli fronton küzdött, 1916-tól Temesváron teljesített szolgálatot mint erődítési parancsnok. 1919-ben Kaposvárott működött a törvényszéken, 1921-ben Nagyatádra helyezték mint járásbíró, majd 1926-tól járásbírósági elnök volt egészen 1940-ig. Elnöke volt a Köztisztviselők Társaskörének, a Polgári Lövészegyletnek, a Turul Sportegyesületnek, tagja volt a községi képviselő testületnek. A Malachowsky család a mai Korányi Sándor utca 5. szám alatt lakott.²

Hajdu Zsolt helytörténet-kutató

¹Kolozs, *Cojocna* romániai község a Kis-Szamos folyásától délkeletre, Kolozsvártól keletre.

²Szabó Géza (főszerk.): Somogy vármegye és Kaposvár megyei város általános ismertetője és címtára az 1932. évre. Kiadja a Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete fennhatósága alatt a Vármegyék Orsz. Ismertetője. 306-307. oldal

A J Á N L A T .

Magyar Építész Kamara Budapesti Területi Osztályának

Kapcsolatban

Magyar Építész Kamara, Magyarországi Építész Kamarák Szövetsége, Budapest, V. kerület, Erzsébet körút 11. szám alatti épületben.
Ajánlatot tesz a 1912. ÉL. 20. U. S. számú versenytárgyalási hirdetésben kiírt és az alábbi
.
.

... munkálatokra az
ugyanazok alább esotelt költségvetésben felsorolt egységárak mellett
a munkákban, összesen *egy millió négyszázötvenkettőezer hatvanöt forintos*
. forint végösseggel 2 %, adóval
lék árnyékszékkel.

A birtokpárt az általam ajánlott végösszeg *20%-a* erejéig, vagyis
összesen *hármaszázötvenkettőezer hatvanöt forintos* forintért a *Magyarországi
Építész Kamara Archiválójában* pénztáráról letet-
tetés a költségvetést esoteltjával

A kiírtai műveletet a munkák összes tartozékait, a közszállítási
szabályzatokat, különösen pedig az általam általános és részletes, a
szállítási /munka/ feltételeket ismerjűk meg ^{amely} kötelezőkül elfoga-
adják

Kötelező ^{amely} a közszáll. szab. 69. § a. és b. pontjainak
megfelelően az építészeti alkalmazandó iparosok névjegyzékét és az
anyagok beszerzési helyeit legkésőbb a munkák megkezdésekor 10 % köt-
vér terho mellett bejelenteni.

Kelt: 1912. június hó n.

*Építőmesterei jogszeltes az az
igazolvány a piactér terho
jegyzéki igazolvány előtervezés*

MÓD LAJOS
Építőmester
Budapest, II., Tűzoltó utca 11.
Mód Lajos

Látjuk: *Husszár Aladár*
elnök
Horváth János
titkár
Hadassányi
titkár

KIJN-ÉS-TRÄTTNER
ÉPÍTŐVÁLLALAT
ÉS BETONARÚGY
MAGY ÁTAD
Mód Lajos

Magyar Szakszolgálat

Kapcsolat

M. Lamping & Co. Rt. Gödre, Baranya. i. vármegye, város.
Község, utca, házszám/ lakások.

ajánlatot teszek az 1912. évi. 20. U. S. számú versenyfolyamatú hirdetésben kiírt összes építési munkákra; (Az arányos, lakások és más építési munkák esetleges kikapcsolásába beleegyezve);
vagyatási feltevése, körök és cseregyűrűk felkavartásával az összes munkákat levi jótállást vállalva.

egyetlen alább osztott költségvetésben felsorolt egységek mellett a munkákban, összesen 116.747. kor. előnégyzetek szerkezetének
61. fillér végösseggel 375 % -al, utóval három évi. számla-
lapp költségvetéssel. felkavartással stb. előnégyzetek szerkezetének
négyzetméterenként 25.770. korona 15. fillért a kapcsol-

vári m. kir. adóhivatal . . . pénztárnál letet-
tem a a költségvetést csatolom.

A bírási műveletet a munkák összes tartalmait, a közszállítási
szabályzatokat, különösen pedig az állami feladatok és részletek, a
szállítási /munka/ feltételeket ismerem a megadott költségekkel ellátva.

Értesítem magam a közszáll. szab. 68. § a. és b. pontjainak
megfelelően az építendő építmények építési költségvetését és az
egyéb beszerzési helyeit legkésőbb a munkák megkezdéséig 10 % kö-
tér terhe mellett bejelenteni.

Kelt: Gödre 1912. június hó . 23. . d. n.

Leírták:
Lamping & Co. Rt.
elnök
L. Borbély
k. i. alnöke
Kádasszék
k. i. min. s.

Lamping & Co. Rt.
vállalkozó építész.

NAGYATÁD. M. kir. Járásbiróság.

Hajdu Zsolt helytörténet-kutató képeslapgyűjteménye

Kir. Járásbiróság

A kiadvány megjelenését támogatta:
Az Országos Bírósági Hivatal „Bírósági történelem és hagyományápolás” pályázata.

ISBN

Lektor: Hauptman Gyöngyi
Szakmai lektor: Dr. Lehotai Zsuzsanna
Fotó és kiadvány szerkesztés: Huszár Endre
Kiadó: Kaposvári Törvényszék
Nyomda: Pethő Nyomda, Kaposvár

